

**GYVYBĖS DRAUDIMO UAB „BONUM PUBLICUM“
MOKUMO IR FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA
2016 M.**

**2017 m. gegužės 19 d.
Vilnius**

TURINYS

SANTRAUKA	3
A. VEIKLA IR REZULTATAI	6
A.1. Veikla.....	6
A.2. Draudimo veiklos rezultatai.....	7
A.3. Investavimo rezultatai.....	8
A.4. Kitos veiklos rezultatai	9
B. VALDYMO SISTEMA	11
B.1 Bendro pobūdžio informacija apie valdymo sistemą.....	11
B.2. Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai.....	14
B.3. Rizikos valdymo sistema, įskaitant savo rizikos ir mokumo įvertinimą.....	15
B.4 Vidaus kontrolės sistema	18
B.5 Vidaus audito funkcija.....	20
B.6 Aktuarinė funkcija	21
B.7 Užsakomosios paslaugos	22
C. RIZIKOS POBŪDIS	24
C.1 Draudimo veiklos rizika.....	25
C.2 Rinkos rizika.....	25
C.3 Kredito rizika.....	27
C.4 Likvidumo rizika	27
C.5 Operacinė rizika.....	28
C.6 Kita reikšminga rizika.....	28
C.7 Kita informacija	29
D. VERTINIMAS MOKUMO TIKSLAIS	31
D.1 Turtas	31
D.2 Techniniai atidėjiniai	33
D.3 Kiti įsipareigojimai	35
E. KAPITALO VALDYMAS	36
E.1 Nuosavos lėšos.....	36
E.2 Mokumo kapitalo reikalavimas ir minimalaus kapitalo reikalavimas	37
E.5 Minimalaus kapitalo reikalavimo nesilaikymas ir mokumo kapitalo reikalavimo nesilaikymas ..	39

SANTRAUKA

Gyvybės draudimo UAB „Bonum Publicum“ (toliau – „Bendrovė“) 2016 metų Mokumo ir finansinės būklės ataskaita apima laikotarpį nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d. Šioje ataskaitoje pateikta informacija apie Bendrovės veiklą ir jos rezultatus, valdymo sistemą, vertinimą mokumo tikslais ir kapitalo valdymą ir pagrindinius pokyčius ataskaitiniu laikotarpiu, o taip pat informacija apie savo rizikos ir mokumo vertinimą Europos parlamento ir tarybos Direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) 45 straipsnio 6 dalies tikslais.

Draudimo veikla

2016 m. Bendrovė savo klientams siūlė tokius gyvybės draudimo produktus:

- Gyvybės rizikos draudimas su mažėjančia draudimo suma;
- Gyvybės rizikos draudimas;
- Esu saugus;
- Saugi šeima;
- Universalus gyvybės draudimas su kintančiu kapitalu;
- Vaikų saugios ateities draudimas;
- Pensijų programa;
- Universalus gyvybės draudimas su garantuotomis palūkanomis;
- Pensijų anuitetai.

2016 metais Bendrovė pasiūlė du naujus gyvybės rizikos draudimo produktus – „Esu saugus“ ir „Saugi šeima“, ir vieną investicinio draudimo produktą (gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjams) – „Pensijų programa“.

Nuo 2016 m. kovo 1 d. Bendrovė nesudaro naujų gyvybės kaupiamojo draudimo, gyvybės kaupiamojo draudimo išgyvenimo atvejui, studijų draudimo, pensijų draudimo sutarčių.

Bendrovės prisiimamos draudimo rizikos (mirties, kritinių ligų ir nelaimingų atsitikimų rizika) yra perdraudžiamos turinčioje aukščiausius mokumo reitingus vienoje didžiausių pasaulyje perdraudimo bendrovėje SCOR Global life Deutschland (plačiau: www.scor.com).

Veiklos rezultatai

Per 2016 metus Bendrovė pasirašė 6.188.535 EUR gyvybės draudimo įmokų. Bendrovės bendra pasirašytų draudimo įmokų suma 2016 metais, palyginti su 2015 metais (6.206.428 EUR), sumažėjo 0,29 proc.

Per 2016 metus įsigaliojo 2.055 naujos gyvybės draudimo sutartys, pagal kurias apdraudė 2.748 asmenis. Palyginus 2016 metais naujai įsigaliojusių gyvybės draudimo sutarčių skaičių su 2015 metais (1.785 vnt.), jis padidėjo 15 proc.

2016 m. Bendrovės grynasis pelnas sudarė 2.124.496 EUR (2015 m. grynasis nuostolis 116.813 EUR). Bendrovės pelnas iš dalies augo dėl vienkartinės perėjimo prie Tarptautinių apskaitos standartų įtakos (apie 1,2 mln. EUR).

Sutrumpinta Bendrovės pelno/nuostolių ataskaita:

	2016	2015	Pokytis, %
Grynosios draudimo įmokų pajamos	6.171.499	6.195.566	-0,39%
Grynosios investicinės veiklos pajamos	1.901.882	983.322	93,41%
Kitos pajamos	18.067	15.007	20,39%
Grynosios draudimo išmokų sąnaudos	-4.289.655	-5.689.828	-24,61%
Kitos sąnaudos	-1.619.610	-1.554.160	4,21%
Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	2.182.183	-50.093	
Pelno mokestis	-57.687	-66.720	-13,54%
Grynasis pelnas (nuostoliai)	2.124.496	-116.813	

Dalis Bendrovės 2016 m. pelno (800 tūkst. EUR) buvo išmokėti kaip dividendai. Dividendų išmokėjimas buvo atliktas po kapitalo pakankamumo analizės, kurio rezultatai buvo pateikti Lietuvos bankui 2017 m. kovo mėn.

2016 m. gruodžio 31 d. Bendrovė filialų, atstovybių, dukterinių, ar asocijuotų įmonių neturėjo, nebuvo įsigijusi savų akcijų.

Per 2017 m. Bendrovė planuoja pasirašyti apie 6,23 mln. EUR draudimo įmokų (0,7 proc. daugiau nei 2016 m.).

Valdymo sistema

Bendrovėje yra sukurta patikima *valdymo sistema*, kuri atitinka Bendrovės veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą.

Bendrovės valdymo sistema apima šias svarbias sritis:

- Valdymo (organizacinė) struktūrą (valdymo organus ir patariamuosius komitetus),
- Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimus,
- Pagrindines funkcijas (rizikos valdymo, aktuarinę, atitikties ir vidaus audito),
- Rizikos valdymo sistemą,
- Savo rizikos ir mokumo vertinimą,
- Užsakomąsias paslaugas.

Mokumas II

Nuo Mokumas II įsigaliojimo 2016 m. sausio 1 d. Bendrovė vertina balanso straipsnius ir mokumo kapitalą pagal Mokumas II direktyvos reikalavimus. Šį vertinimą Bendrovė atlieka kas ketvirtį, naudodama standartinės formulės skaičiavimo modelį, taip pat atlieka jautrumo testus (testavimą nepalankiausiomis sąlygomis). Keli pagal Mokumas II reikalavimus įvertinti balanso straipsniai skiriasi nuo balanso, skirto finansinėms ataskaitoms sudaryti, tačiau skirtumai nėra reikšmingi.

Bendrovė 2017 m. pirmą pusmetį išmokėjo dividendus akcininkui. Lentelėje yra pateikta informacija jau atsižvelgiant į išmokėtą sumą. Lentelėje yra nurodomos Bendrovės nuosavos lėšos, mokumo kapitalo reikalavimas bei mokumo koeficientas 2016 m. gruodžio 31 d.:

Pagal Mokumas II	2016.12.31
Nuosavos lėšos (kapitalas), EUR	7.223.470
Mokumo kapitalo reikalavimas, EUR	5.138.108
Mokumo koeficientas, proc.	140,59 %

Minimalus reikalaujamas mokumo koeficientas – 100 proc.

Kapitalo valdymas

Bendrovės kapitalo valdymo procesas yra glaudžiai susijęs su rizikų valdymo funkcija. Bendrovė prieš priimdama sprendimus atsižvelgia į visas Bendrovėje identifikuotas bei ateityje galinčias kilti rizikas, taip nustato kaip pasikeis rizikų kapitalo reikalavimai, mokumo kapitalo reikalavimas bei rizikų pobūdis (nustatytas perspektyvinio savo rizikos ir mokumo vertinimo metu).

Periodiškai, kas ketvirtį yra skaičiuojami rizikų kapitalo reikalavimai ir Bendrovės mokumo koeficientas, taip pat nustatoma ar yra tenkinamas Bendrovės nustatytas „rizikos apetitas“ bei rizikų tolerancijos ribos. Perspektyvinio (2017 m. – 2019 m.) savo rizikos ir mokumo vertinimo metu Bendrovė nustatė, kad Bendrovės mokumas didės tolygiai, rizikų pobūdžių pasikeitimų neprognozuojama.

A. VEIKLA IR REZULTATAI

A.1. Veikla

Bendrovės pavadinimas ir teisinė forma: „Bonum Publicum“, Gyvybės draudimo uždaroji akcinė bendrovė, įmonės kodas 110081788, registruota Lietuvos Respublikos Juridinių asmenų registre, adresas: Laisvės pr. 3, LT-04215 Vilnius, tel.: (8~5) 236 27 23, el.p.: life@bonumpublicum.lt, interneto svetainė www.bonumpublicum.lt.

Priežiūros institucija: Lietuvos bankas, Totorių g. 4, LT-01121 Vilnius, nemokama informacinė telefono linija 8 800 50 500, www.lb.lt.

Išorės auditorius: PricewaterhouseCoopers, UAB, J.Jasinskio g. 16B, Vilnius, tel. 8 5 239 23 00, el. paštas vilnius@lt.pwc.com

2016 m. gruodžio 31 d. visos Bendrovės akcijos priklausė AB Šiaulių Bankas, kurio akcijos yra listinguojamos NASDAQ vertybinių popierių biržos Baltijos Oficialiajame prekybos sąraše. Įmonės vadovaujanti patronuojanti įmonė įsikūrusi Šiauliuose, Lietuvoje, www.sb.lt.

Įmonė filialų, dukterinių ir asocijuotų įmonių neturėjo.

Bendrovė vykdo šių draudimo grupių veiklą:

- investicinis gyvybės draudimas;
- gyvybės draudimas su dalyvavimu draudiko pelne;
- kitas gyvybės draudimas;
- sveikatos draudimas.

Bendrovė savo veiklą vykdo Lietuvos Respublikoje ir sudaro draudimo sutartis su Lietuvos Respublikos piliečiais ar asmenimis, turinčiais leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje.

2016 m. Bendrovė pasiūlė tris naujas draudimo rūšis:

- „Pensijų programa“ – investicinio draudimo rūšis, skirta sukaupti papildomų lėšų savo būsimai pensijai,
- Draudimas „Esu saugus“ – rizikos draudimo rūšis, norintiems pasirūpinti savo šeimos finansiniu saugumu, apdrausti save ir savo šeimos narius gyvybės draudimo, draudimu nuo nelaimingų atsitikimų ar kritinių ligų,
- Gyvybės rizikos draudimas „Saugi šeima“ – rizikos draudimo rūšis skirta tiems, kurie nori apdrausti savo gyvybę ir kartu apsidrausti nuo nelaimingų atsitikimų ta pačia draudimo suma, mokėdami periodines mėnesio įmokas.

Taip pat 2016 m. rudenį Bendrovė savo klientams, apsidraudusiems investiciniu gyvybės draudimu pasiūlė naują rinkoje – Gyvenimo ciklo investavimo kryptį 2040, skirtą tiems, kurie ketina kaupti lėšas iki 2038-2042 metų. Šios krypties investavimo politika yra paremta gyvenimo ciklo investavimo strategija, kuomet investavimo rizika laikui bėgant yra mažinama.

A.2. Draudimo veiklos rezultatai

Bendrovės draudimo rūšys (porūšiai) priskiriamos Mokumas II draudimo grupėms tokiu būdu:

- *Investicinis gyvybės draudimas:*

- Universalus gyvybės draudimas su kintančiu kapitalu (taisyklės Nr. 011)
- Vaikų saugios ateities draudimas (taisyklės Nr. 014)
- Pensijų programa (taisyklės Nr. 017)

- *Gyvybės draudimas su dalyvavimu draudiko pelne:*

- Universalus gyvybės draudimas su garantuotomis palūkanomis (taisyklės Nr. 015)
- Pensijų anuiteto draudimas (taisyklės Nr. 012, II pakopos pensijų fondų dalyviams)
- Gyvybės kaupiamasis draudimas (taisyklės Nr. 002)*
- Studijų draudimas (taisyklės Nr. 004)*
- Gyvybės kaupiamasis draudimas išgyvenimo atvejui (taisyklės Nr. 006)*
- Pensijų draudimas (taisyklės Nr. 009)*

* Bendrovė pagal šių draudimo rūšių taisyklės šiuo metu draudimo sutarčių nesudaro, tačiau administruoja anksčiau sudarytas draudimo sutartis

- *Kitas gyvybės draudimas:*

- Gyvybės rizikos draudimas su mažėjančia draudimo suma (taisyklės Nr. 001)
- Gyvybės rizikos draudimas (taisyklės Nr. 005)
- Draudimas „Esu saugus“ (taisyklės Nr. 016)
- Gyvybės rizikos draudimas „Saugi šeima“ (taisyklės Nr. 018)

- *Sveikatos draudimas:* aukščiau nurodytų rūšių papildantis draudimas (draudimas ligos atvejui, mirties dėl nelaimingo atsitikimo atvejui, traumos atvejui).

Bendrovė per 2016 m. gavo 6.188.535 EUR draudimo veiklos pajamų bei patyrė 2.309.952 EUR draudimo išmokų sąnaudų (1 lentelė).

1 lentelė. Draudimo veiklos pajamos ir draudimo išmokų sąnaudos, EUR.

Draudimo grupė	Draudimo veiklos pajamos		Draudimo išmokų sąnaudos	
	2015	2016	2015	2016
Gyvybės draudimas su dalyvavimu draudiko pelne	1.786.366	1.765.813	388.814	516.197
Investicinis gyvybės draudimas	3.212.209	3.189.826	1.315.956	1.459.922
Kitas gyvybės draudimas	8.187	13.181	26.998	-6.011
Sveikatos draudimas	1.199.665	1.219.715	247.782	339.843
Iš viso	6.206.428	6.188.535	1.979.549	2.309.952

Didžioji dalis mokamų draudėjų draudimo įmokų yra periodinės, todėl neženkliam draudimo veiklos pajamų mažėjimui pagrindinės įtakos turėjo 2016 m. startavusi e. sąskaitų sistema, kuri pakeitė anksčiau galiojusią tiesioginio debeto paslaugą. Tai ypač turėjo įtakos rezultatams metų

pradžioje, kuomet dėl nepakankamai sureguliuoto paslaugos veikimo Bendrovė negavo planuotų periodinių draudimo įmokų. Taip pat 2016 m. Bendrovė sudarė mažiau Pensijų anuiteto draudimo sutarčių nei 2015 m.

Draudimo išmokų sąnaudų augimui pagrindinės įtakos turėjo didesnių sukauptų sumų išmokėjimai draudėjams bei padidėję numatomų išmokėjimų techniniai atidėjiniai. Pažymėtina tai, kad 2016 m. mažėjo nutraukiamų draudimo sutarčių skaičius, tačiau didėjo pagal jas išmokėtų sukauptų sumų suma.

Didžiąją dalį draudimo išmokų, mokamų įvykus draudžiamajam įvykiui, sudarė draudimo išmokos pasibaigus draudimo sutarties terminui (38 proc.), draudimo išmokos dėl nelaimingų atsitikimų (30 proc.) ir draudimo išmokos mirties atveju (12 proc.).

2016 metais didžiąją Bendrovės draudimo veiklos pajamų ir išmokų sąnaudų dalį sudarė investicinio gyvybės draudimo veiklos pajamos ir draudimo išmokų sąnaudos.

A.3. Investavimo rezultatai

2016 m. Bendrovės bendras grynasis investicinės veiklos pelnas sudarė 1.901.882 EUR (2 lentelė).

2 lentelė. Bendrovės grynasis investicinės veiklos pelnas pagal finansines ataskaitas, EUR

	2016.12.31	2015.12.31
Investicinės veiklos pelnas (nuostoliai)	420.423	-150.546
Pelnas (nuostoliai) iš kitų gyvybės draudimo veiklos investicijų*	1.481.459	1.133.868

*Investicinių atidėjinių (draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui) investavimo rezultatas

Didžiąją dalį grynojo investicinės veiklos pelno sudarė Bendrovės draudėjų, sudariusių investicinio draudimo sutartis, uždirbtas pelnas.

Bendrovės investicinės veiklos rezultatai pagal pajamų ir išlaidų pobūdį yra pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Bendrovės investicinės veiklos rezultatai pagal pajamų ir išlaidų pobūdį, EUR

Investicinės veiklos pajamos (išlaidos)	2016.12.31	2015.12.31
Investicinis portfelis:	420.423	-150.546
grynasis nerealizuotas pelnas (nuostolis)	107.601	-266.572
grynasis realizuotas pelnas (nuostolis)	-7.326	-4.242
kuponų palūkanos	418.161	470.436
terminuotųjų indėlių palūkanos	5.249	8.411
vertės pasikeitimas dėl valiutų kursų pokyčių	7.736	8.645
investicijų valdymo mokesčiai	-136.077	-134.659
kitos investicijų pajamos	25.079	26.179
atidėjinių sudarymas	-	-258.744

2016 m. investicinės veiklos pajamos ženkliai augo, lyginant su 2015 m. Didžiąją dalį investicinio portfelio pajamų 2016 m. sudarė vertybinių popierių kuponų palūkanos (418.161 EUR), taip pat 2016 m. augusios įmonių obligacijų kainos (107.601 EUR).

Pagrindinės investicinės veiklos išlaidos – investicijų valdymo įmonei mokėti mokesčiai už investicijų valdymą ženkliai nepakito. Bendrovė yra sudariusi investicijų valdymo sutartį su AB Šiaulių bankas.

4 lentelėje yra pateiktos investicinio portfelio pajamos ir išlaidos pagal turto klases, o **5 lentelėje** Bendrovės investicijos pagal turto objektus.

4 lentelė. Investicinio portfelio pajamos ir išlaidos sugrupuotus pagal turto klases, EUR

Investicinės veiklos pajamos, išlaidos pagal turto klases	Vyriausybių vertybiniai popieriai	Įmonių obligacijos	Terminuotieji indėliai	Investicinių fondų investiciniai vienetai	Iš viso
Pajamos	586.229	576.982	6.820	25.079	1.195.110
Išlaidos	-418.189	-281.112	-1.560	-73.826	-774.687
Iš viso:	168.040	295.870	5.260	-48.747	420.423

5 lentelė. Bendrovės investicijos pagal turto objektus, EUR

Investicijų objektai	2016.12.31	2015.12.31
Investicinis portfelis be pinigų ir pinigų ekvivalentų (su pinigais ir pinigų ekvivalentais):	13.260.755 (14.036.782)	11.757.013 (12.110.910)
Vyriausybių vertybiniai popieriai	7.487.332	6.347.910
Įmonių obligacijos	5.168.240	5.378.800
Terminuotieji indėliai	605.183	30.303
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	776.027	353.897

2016 m. kaip ir 2015 m. didžiausią investicinio portfelio dalį (90 proc.) sudarė investicijos į skolos vertybinius popierius. Vyriausybių vertybiniai popieriai 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 53,2 proc., o įmonių obligacijos 36,8 proc. viso investicijų portfelio (su pinigais ir pinigų ekvivalentais).

Bendrovė neinvestuoja į išvestines finansines priemones.

A.4. Kitos veiklos rezultatai

Bendrovė per 2016 m. negavo kitų reikšmingų pajamų ir nepatyrė reikšmingų išlaidų, kurios nėra draudimo veiklos ar investicinės veiklos pajamos ir išlaidos.

A.5. Kita informacija

Per 2016 metus Bendrovė draudėjams, sudariusiems Gyvybės kaupiamojo draudimo (taisyklės Nr. 002), Studijų draudimo (taisyklės Nr. 004), Gyvybės kaupiamojo draudimo išgyvenimo atvejui (taisyklės Nr. 006), Pensijų draudimo (taisyklės Nr. 009) sutartis, Universalaus gyvybės draudimo su garantuotomis palūkanomis sutartis (taisyklės Nr. 015), Pensijų anuitetų draudimo sutartis (taisyklės Nr. 012) skyrė Draudiko pelno dalį, lygią 18.424 EUR.

B. VALDYMO SISTEMA

B.1 Bendro pobūdžio informacija apie valdymo sistemą

Bendrovės valdymo organai yra:

- 1) Visuotinis akcininkų susirinkimas;
- 2) Bendrovės valdyba (kolegialus valdymo organas);
- 3) Bendrovės vadovas – direktorius (vienasmenis valdymo organas).

Bendrovėje veikia Bendrovės valdybos sprendimu sudarytas patariamasis organas – *Rizikų valdymo komitetas*.

Bendrovės valdymo sistemą sudaro skaidri *valdymo (organizacinė) struktūra* ir veiksminga informacijos perdavimo užtikrinimo sistema.

Bendrovės *valdymo (organizacinė) struktūra* atitinka Bendrovės veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą bei yra pagrįsta atskaitingumo ir informavimo principais.

Bendrovės valdymo sistema apima ir šias pagrindines funkcijas:

- *rizikos valdymo* – atlieka rizikų valdymo specialistas;
- *aktuarinę* – atlieka vyriausiasis aktuaras;
- *vidaus audito* – atlieka vidaus auditorius;
- *atitikties* – atlieka juridinio skyriaus viršininkas – atitikties pareigūnas.

Visi Bendrovėje vykstantys procesai ir vykdomos procedūros yra reglamentuotos bei aprašytos Bendrovės vidaus dokumentuose, kuriuos tvirtina Bendrovės valdyba arba Bendrovės direktorius.

Šiuose dokumentuose yra apibrėžiami jų tikslai, atliktinos užduotys bei už jas atsakingi asmenys, kontrolės procedūros ir priemonės, atskaitomybė bei informavimas, atsakomybė, kitų darbuotojų pareiga informuoti pagrindines funkcijas atliekančius asmenis apie faktus, susijusius su jų pareigų atlikimu.

Visuotinis akcininkų susirinkimas

Visuotinis akcininkų susirinkimas yra aukščiausias Bendrovės organas. Nuo 2013 m. kovo 3 d. Bendrovės visų akcijų savininkas yra vienas juridinis asmuo – AB Šiaulių bankas, kurio raštiški sprendimai priylgsta visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams.

Valdyba

Bendrovėje svarbiausius sprendimus priima Bendrovės valdyba.

Valdyba yra kolegialus Bendrovės valdymo organas, atsakingas už Bendrovės veiklos plėtojimo strategijos formavimo, jos įgyvendinimo organizavimo bei akcininkų interesų atstovavimą ir apsaugą.

Bendrovės valdybą sudaro 3 (trys) nariai, kuriuos 4 (ketveriems) metams renka visuotinis akcininkų susirinkimas.

Bendrovės valdyba yra atsakinga už saugios ir stabilios veiklos bei skaidraus, patikimo ir apdairaus valdymo užtikrinimą. Bendrovės valdyba nuolat aktyviai dalyvauja Bendrovės valdyme, o kiekvienas Bendrovės valdybos narys nuolat koordinuoja jam priskirtą sritį.

Bendrovės valdyba yra nuolat informuojama apie rizikas, su kuriomis susiduria Bendrovė, įvykusius pokyčius, kilusias ar galinčias kilti grėsmes, Bendrovės veiklos rezultatus, vidaus kontrolės sistemą.

Bendrovės valdyba analizuoja ir įvertina vidaus auditoriaus, rizikų valdymo specialisto, vyriausiojo aktuario, vyriausiojo buhalterio ataskaitose pateiktą informaciją ir atsižvelgdama į pateiktas rekomendacijas priima sprendimus dėl Bendrovės veiklos tobulinimo, papildomų priemonių diegimo ir pan.

Vadovas

Bendrovės vadovas yra vienasmenis Bendrovės valdymo organas.

Bendrovės vadovas organizuoja kasdienę Bendrovės veiklą, visuotinio akcininkų susirinkimo ir valdybos nutarimų vykdymą, personalo valdymo politikos įgyvendinimą, operatyvinių klausimų, iškilusių praktinėje Bendrovės veikloje, sprendimą.

Bendrovės vadovas veikia Bendrovės vardu: savo kompetencijos ribose sudaro sandorius, atstovauja Bendrovę teismuose, valstybinėse institucijose, santykiuose su fiziniiais ir juridiniais asmenimis, atlieka juridinius veiksmus, užtikrinančius Bendrovės ūkinę komercinę veiklą. Bendrovės vadovas taip pat atsako už akcininkų nematerialiųjų akcijų savininkų asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkymą.

Rizikų valdymo komitetas

Rizikų valdymo komitetas – tai Bendrovės valdybos sprendimu sudarytas patariamasis organas, kuris analizuoja rizikas, su kuriomis susiduria Bendrovė, ir teikia pasiūlymus Bendrovės valdybai rizikų valdymo klausimais.

Rizikų valdymo komitetas identifikuoja Bendrovei reikšmingas rizikas ir nustato šių rizikų reikšmingumą, analizuoja Bendrovės rizikų valdymo specialisto ir kitų Bendrovės darbuotojų pateiktą informaciją, susijusią su rizikų valdymu, teikia pasiūlymus Bendrovės valdybai rizikų valdymo klausimais, analizuoja rizikas, kylančias dėl naujų produktų, ir teikia pasiūlymus Bendrovės valdybai ir kt.

Pagrindines funkcijas atliekančių asmenų pareigos ir atskaitomybė

Bendrovės vyriausiasis aktuaras, vidaus auditorius, rizikų valdymo specialistas yra tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi Bendrovės valdybai. Atitikties pareigūnas – juridinio skyriaus viršininkas yra pavaldus ir atskaitingas Bendrovės direktoriui.

Pagrindines funkcijas atliekančių asmenų pareigos nustatytos Bendrovės valdybos patvirtintuose jų darbo reglamentuose arba pareiginiuose nuostatuose.

Vyriausiasis aktuaras turi užtikrinti, kad draudimo įmokos būtų skaičiuojamos, o draudimo techniniai atidėjiniai būtų sudaromi pagal teisės aktų nustatytus ar pripažįstamus principus ir reikalavimus, vertinti duomenų, naudojamų techninių atidėjinių skaičiavimui, pakankamumą ir kokybę.

Rizikų valdymo specialisto pareigos yra Bendrovės rizikų valdymo sistemos organizavimas, Bendrovės rizikų valdymo procesų įgyvendinimo kontrolė bei rizikų valdymo funkcijos Bendrovėje įgyvendinimas.

Vidaus auditorius turi sistemingai ir visapusiškai vertinti bei skatinti gerinti Bendrovės rizikos valdymo, kontrolės ir priežiūros procesų veiksmingumą ir taip padėti įgyvendinti organizacijai keliamus tikslus.

Atitikties pareigūnas yra atsakingas už reguliariai atliekamą atitikties rizikos vertinimą ir rizikos vertinimu pagrįsto metodo (angl. risk-based-approach) taikymą, siekiant nustatyti pagrindinius atitikties priežiūros ir konsultavimo atitikties klausimais aspektus bei Bendrovės patvirtintų, įgyvendinamų ir palaikomų priemonių ir procedūrų, skirtų atitikties rizikai ir kitai su tuo susijusiai rizikai nustatyti, taip pat priemonių ir procedūrų, skirtų šiai rizikai mažinti, nuolatinį stebėjimą ir vertinimą.

Pagrindines funkcijas atliekantys asmenys nuolat rengia ir teikia Bendrovės valdybai ataskaitas apie savo veiklą.

Ataskaitiniu laikotarpiu esminių valdymo sistemos pokyčių neįvyko.

Atlyginimų politika

Bendrovėje yra patvirtinta *Atlygio politika*, kuria siekiama skatinti patikimą ir veiksmingą rizikų valdymą.

Darbuotojams, kurie gali turėti reikšmingos įtakos Bendrovės prisiimamai rizikai – direktoriui, draudimo direktoriui, komercijos direktoriui, vyriausiajam buhalteriiui ir vyriausiajam aktuarui gali būti mokamas kintamas atlygis tik taikant atidėjimo laikotarpį. 2016 metais toks atlygis nebuvo mokamas.

Bendrovėje visiems darbuotojai yra mokamas pastovus (pareiginis) atlyginimas.

Bendrovės darbuotojams, vykdančioms pardavimo funkcijas, prie fiksuoto darbo užmokesčio gali būti mokamos priemokos, priklausančios nuo pasiektų rezultatų.

2016 m. Bendrovės akcininko sprendimu darbuotojams buvo išmokėtos pareiginio atlyginimo dydžio vienkartinės premijos.

Bendrovė per ataskaitinį laikotarpį nesudarė jokių reikšmingų sandorių su akcininkais, didelę įtaką įmonei darančiais asmenimis, administracinio, valdymo ir priežiūros organo nariais.

B.2. Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai

Bendrovės valdybos narių, vadovo bei pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumas eiti pareigas yra vertinamas vadovaujantis Bendrovės valdybos patvirtintomis *Vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo eiti pareigas vertinimo politikos* nuostatomis.

Už Bendrovės vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų vertinimą atsakingas Bendrovės Rizikų valdymo komitetas. Bendrovės vadovo ir pagrindines funkcijas atliekančio asmens tinkamumas eiti pareigas vertinamas prieš jam pradėdant eiti pareigas (pirminis vertinimas) ir po tam tikrų įvykių, galinčių turėti įtakos vadovo ar pagrindines funkcijas atliekančio asmens tinkamumui eiti pareigas (pakartotinis vertinimas).

Bendrovės valdybos nariai turi būti nepriekaištingos reputacijos, jų kvalifikacijos ir kompetencijos turi pakakti, kad jų kolegialiai priimti sprendimai ir veiksmai užtikrintų veiksmingą Bendrovės valdymą ir priežiūrą. Bendrovės valdybos nariai bendrai turi patirties ir žinių draudimo

ir finansų rinkų, verslo strategijos ir modelio, valdymo ir teisinės sistemos, finansinės ir aktuarinės analizės srityse.

Pagrindines funkcijas atliekantiems asmenims taikomi nepriekaištingos reputacijos ir kvalifikacijos reikalavimai.

Vertinant vadovo ar pagrindines funkcijas atliekančio asmens reputaciją, atsižvelgiama į aplinkybių, galinčių turėti įtaką asmens reputacijai, visumą: teistumą, atliekamą (atliktą) teisėsaugos ar kitų institucijų tyrimą, taikomas/taikytas sankcijas, nušalinimą nuo vadovavimo juridiniam asmeniui, kreditorinių įsipareigojimų nevykdymą, kitas reikšmingas aplinkybes.

Vertinant vadovo ar pagrindines funkcijas atliekančio asmens kvalifikaciją ir patirtį, atsižvelgiama į įgytą išsilavinimą, praktinę darbo patirtį, dalyvavimą kvalifikacijos kėlimo mokymuose, seminaruose, konferencijose, stažuotėse ir/ar pan., specifinius įgūdžius ir žinias, kalbų mokėjimą.

Atliekant vertinimą, Bendrovės vadovas ar pagrindines funkcijas atliekantis asmuo privalo pateikti Lietuvos banko nustatytos formos „Lietuvos banko prižiūrimo finansų rinkos dalyvio vadovo ir pagrindines funkcijas atliekančio asmens anketa“ ir įsipareigojimą nedelsiant pranešti apie visus pokyčius, galinčius turėti įtakos asmens tinkamumui eiti pareigas.

Visi Bendrovės vadovai ir pagrindines funkcijas atliekantys asmenys atitinka kompetencijos ir tinkamumo eiti pareigas reikalavimus. 2016 m. Bendrovės vadovai ir pagrindines funkcijas atliekantys asmenys nesikeitė, todėl vertinimas nebuvo atliekamas.

Bendrovės vidaus dokumentuose yra įtvirtintos nuostatos, reglamentuojančios interesų konfliktų prevenciją tiek aukščiausiu valdymo lygmeniu, tiek ir žemesniuose lygmenyse.

B.3. Rizikos valdymo sistema, įskaitant savo rizikos ir mokumo įvertinimą

Bendrovės rizikų valdymo sistema, rizikų valdymo principai, nustatomi rizikų valdymo tikslai, rizikų rūšys, rizikų valdymo organizacinė struktūra apibrėžiami Bendrovės vidaus dokumentuose.

Rizikų valdymo tikslas – nuolat atpažinti (identifikuoti), vertinti (analizuoti), kontroliuoti bei atskleisti visas rizikų rūšis vykdant Bendrovės veiklą bei Bendrovei siekiant strateginių tikslų, užtikrinti Bendrovės perspektyvinį rizikos vertinimą.

Bendrovė savo veikloje siekia išlaikyti optimalų rizikų lygį, kad netikėti pokyčiai ekonominėje aplinkoje, rinkos kintamųjų svyravimai, netikėti įvykiai Bendrovės vidaus

procesuose ir sistemose nesukeltų pavojaus stabiliai Bendrovės veiklai bei veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymui ir nesutrikdytų pasitikėjimo Bendrove.

Bendrovės rizikų valdymą užtikrina patikima ir tinkamai veikianti rizikų valdymo sistema, apimanti Bendrovės vidaus dokumentuose apibrėžtus ir veikloje įgyvendintus procesus, skirtus nuolatos nustatyti, vertinti, stebėti ir valdyti Bendrovei kylančią ar galinčią kilti riziką – tiek pavienę, tiek bendrą, taip pat procesus, skirtus užtikrinti tinkamą informavimą apie rizikas.

Bendrovės rizikų valdymo sistemą sudaro 7 (septyni) tarpusavyje susiję elementai:

1. Vidinė aplinka,
2. Tikslų, strategijos nustatymas,
3. Rizikų identifikavimas,
4. Rizikų svarbos nustatymas,
5. Rizikų valdymas: rizikų vertinimo, reagavimo į rizikas ir rizikų stebėsenos procesų visuma,
6. Rizikų kontrolė,
7. Perspektyvinis rizikos vertinimas.

Atsižvelgiant į Bendrovėje identifikuotas rizikas Bendrovėje yra parengtos tvarkos, metodologijos kiekvienai rizikai, rizikų grupei, pagal kurias yra užtikrinamas rizikų vertinimas, stebėjimas, valdymas (reagavimas) ir ataskaitų teikimas (informavimas). Taip pat yra numatyti tam tikros rizikos valdymo metodai, vertinimo procedūros, kontrolės procesai, nustatyti riziką ribojantys limitai, Bendrovės vadovybės ir darbuotojų funkcijos vertinant ir valdant rizikas. Bendrovėje rizikų valdymą reglamentuojantys vidaus dokumentai nuolat peržiūrimi, vertinami ir tobulinami, atsižvelgiant į naujausius vidinius bei išorinius pokyčius.

Bendrovė taiko standartinę formulę rizikų kapitalo reikalavimams apskaičiuoti.

Savo rizikos ir mokumo vertinimas

Savo rizikos ir mokumo vertinimas (toliau – SRMV) Bendrovėje yra atliekamas kas metus. Bendrovėje yra įdiegti ir vidaus dokumentuose aprašyti SRMV procesai, tinkami bei pakankami vertinimo metodai, atitinkantys Bendrovės organizacinę struktūrą ir rizikos valdymo sistemą. Bendrovė ne rečiau kaip kas metus ruošia SRMV ataskaitą, kurioje yra nurodoma visa informacija apie SRMV.

2016 m. Bendrovė atliko SRMV, kurio metu kokybiškai ir kiekybiškai vertindama savo veiklos riziką, atsižvelgė į visas reikšmingas rizikas ir prognozavo rizikos pobūdį 3 (trejų) metų perspektyvoje bei nustatė veiklos riziką atitinkantį nuosavo kapitalo poreikį.

2017 m. kovo mėn. Bendrovė atliko neeilinį SRMV ir pateikė patikslintą ataskaitą, kurioje buvo perskaičiuotos Bendrovės nuosavos lėšos ir mokumo koeficientai, atsižvelgiant į numatomus išmokėti 800.000 EUR dividendus, taip pat įvertinta, kad Bendrovės nuosavo lėšos bus pakankamos.

Vertinimo metu buvo nustatyta, kad Bendrovės veiklai būdingos rizikos pobūdis, atsižvelgiant į Bendrovės mastą ir sudėtingumą, reikšmingai nesiskiria nuo standartinėje formulėje, apibrėžtoje Mokumas II direktyvoje, nustatyto rizikos pobūdžio. Bendrovės nuosavos lėšos, atsižvelgiant į verslo plane nustatytą Bendrovės strategiją, 3 (trejų) metų perspektyvoje yra pakankamos padengti mokumo kapitalo reikalavimą, minimalų kapitalo reikalavimą bei vidinio rizikos kapitalo (toliau – ORSA kapitalas) poreikį. Bendrovė taip pat užtikrina nuolatinę atitikti techninių atidėjinių reikalavimams. Bendrovė visą planuojamą terminą tenkins Bendrovės valdybos nustatytą 130 proc. „rizikos apetitą“. Taip pat SRMV ataskaitoje buvo nustatyta, ar per ateinančius 3 (trejus) metus Bendrovė tenkins rizikų kapitalo reikalavimams nustatytas tolerancijos ribas.

Bendrovės Rizikų valdymo komitetui ar Bendrovės valdybai nusprendus, draudimo veiklos priežiūros institucijai nurodžius, įvykus reikšmingiems rizikos pobūdžio pasikeitimams ir reikšmingiems rizikos įvykiams, taip pat esant požymiams, kad Bendrovės nuosavas kapitalas gali būti nepakankamas palyginus su Mokumas II kapitalo reikalavimais, turi būti atliekamas neeilinis SRMV.

SRMV apima visus struktūrinius Bendrovės padalinius ir yra sudėtinė verslo strategijos dalis, į kurią yra nuolat atsižvelgiama Bendrovei priimant strateginius sprendimus.

Kurdama naują produktą ar investavimo kryptį, priimdama kitus strateginius sprendimus Bendrovė nustato ar nebus prisiimama naujų rizikų, ar reikšmingai nepasikeis Bendrovėje identifikuotos rizikos, ar Bendrovei nereikės papildomo kapitalo ir pan. Tokiu būdu Bendrovė užtikrina, kad Bendrovės rizikos pobūdis nepasikeis ir Bendrovė toliau tenkins nustatytus mokumo kapitalo reikalavimus.

Investuojant Bendrovės lėšas yra stebima, ar dėl konkrečios turto pozicijos reikšmingai nepadidės rizikų kapitalo reikalavimai. Bendrovė stebi rodiklius, nuo kurių gali pasikeisti rizikų

kapitalo reikalavimai, o esant poreikiui priima atitinkamus sprendimus. Visi šie veiksmai užtikrina savalaikį reagavimą į susiklosčiusias situacijas.

Bendrovė kas ketvirtį apskaičiuoja mokumo kapitalo reikalavimą, tinkamas nuosavas lėšas bei mokumo koeficientą ir gautus skaičius lygina su prognozuotais. Esant neatitikimams nustatomos jų priežastys. Šio palyginimo rezultatai bei rekomendacijos pateikiamos Bendrovės valdybai.

Bendrovės valdyba, priimdama verslo sprendimus, atsižvelgia į SRMV rezultatus bei remiasi bendra SRMV ataskaita. Jei verslo sprendimai ženkliai keičia Bendrovės rizikos pobūdį, Bendrovės valdyba, gali nurodyti atlikti neeilinį SRMV.

B.4 Vidaus kontrolės sistema

Bendrovėje vidaus kontrolės veiksmingumas yra užtikrinamas turima vidaus kontrolės sistema ir atitikties funkcijos vykdymu.

Pagrindiniai Bendrovės vidaus kontrolės tikslai:

1. **Operacinis tikslas** – užtikrinti, kad Bendrovės veikla būtų efektyvi ir apsaugant Bendrovę nuo galimų nuostolių;
2. **Informacinis tikslas** – užtikrinti, kad finansinė ir kita informacija, naudojama tiek Bendrovės viduje, tiek priežiūros tikslais ar kitų trečiųjų asmenų, būtų patikima, tinkama ir pateikiama nustatytu laiku;
3. **Atitikimo tikslas** – užtikrinti, kad Bendrovės veikla atitiktų Bendrovės strategiją, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose bei vidaus dokumentuose nustatytus reikalavimus.

Bendrovės veiklos vidaus kontrolę užtikrina patikima ir tinkamai veikianti vidaus kontrolės sistema, kurią sudaro 4 tarpusavyje susiję elementai:

- *vidaus kontrolės aplinka (kultūra),*
- *vidaus kontrolės procedūros ir priemonės,*
- *informavimo sistema,*
- *vidaus kontrolės sistemos stebėjimas ir tobulinimas.*

Bendrovėje vykdomos šios vidaus kontrolės rūšys:

- *išankstinė vidaus kontrolė,*
- *specialioji (momentinė) vidaus kontrolė,*
- *paskesnioji vidaus kontrolė.*

Vidaus kontrolės rūšys parenkamos ir taikomos atsižvelgiant į konkrečios veiklos pobūdį, nustatytus tikslus ar galimus Bendrovės nuostolius (rizikos pobūdį). Bendrovė vykdydama vidaus kontrolės procedūras gali derinti kelias vidaus kontrolės rūšis.

Bendrovės vidaus kontrolės sistema stebima ir tobulinama nuolat, tai leidžia greitai identifikuoti ir pašalinti vidaus kontrolės sistemos trūkumus. Šį stebėjimą nuolat atlieka Bendrovės darbuotojai, jų vadovai.

Periodiniai patikrinimai leidžia įvertinti vidaus kontrolės sistemos tam tikroje veiklos srityje veiksmingumą, kontrolės priemonių efektyvumą. Šiuos patikrinimus atlieka Bendrovės vidaus auditorius.

Bendrovės valdyba savo ruožtu atsakinga už vidaus kontrolės sistemos trūkumų pašalinimą.

2016 m. Bendrovės vidaus auditorius atliko vidaus kontrolės sistemos vertinimą. Vidaus kontrolės sistema vertinama kaip pakankama, t.y. Bendrovė turi gerai veikiančią vidaus kontrolės sistemą ir gerai ją organizuoja, tai leidžia Bendrovei pasiekti trumpo ir ilgo laikotarpio tikslus (plačiau žr. **B.5 Vidaus audito funkcija** skyrių).

Atitikties funkcija

Įgyvendindama atitikties funkciją, Bendrovės valdyba nustato pagrindinius principus ir reikalavimus, kuriais vadovaujamosi, siekiant užtikrinti, kad Bendrovės veikla atitiktų draudimo įmonių veiklą reguliuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus, Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos (angl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority*) ir Lietuvos banko nustatytas gaires ir pozicijas.

Bendrovėje už atitikties funkcijos vykdymą atsakingas Atitikties pareigūnas – Bendrovės juridinio skyriaus viršininkas.

Pagrindiniai atitikties priežiūros ir konsultavimo atitikties klausimais aspektai yra šie: draudimo, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos, Bendrovės klientų interesų ir teisių apsaugos.

Siekiant užtikrinti tinkamą atitikties funkcijos veikimą Bendrovėje, vadovaujamosi šiais principais:

- Bendrovės vadovai ir padalinių vadovai turi užtikrinti, kad jų koordinuojamose veiklos srityse ir padaliniuose Bendrovė veiktų tinkamai, kaip tai numatyta teisės aktuose ir Bendrovės vidaus dokumentuose.

- Už atitiktą Bendrovėje yra atsakingi visi Bendrovės darbuotojai, kurie vykdydami savo funkcijas dalyvauja vidaus kontrolės sistemoje, o atitikties pareigūnas kartu su kitais už rizikų valdymą atsakingais Bendrovės darbuotojais užtikrina antram lygmeniui priskirtą kontrolės funkciją.
- Atitikties funkcija Bendrovėje vykdoma savarankiškai, nuolat ir nepertraukiamai.
- Atitikties pareigūnas savo funkcijas vykdo nepriklausomai, turėdamas reikiamus įgaliojimus, pakankamus išteklius ir prieigas prie visos atitikties funkcijai vykdyti reikalingos informacijos.

Atitikties pareigūnas konsultuoja Bendrovės darbuotojus atitikties klausimais, padeda rengti mokymus, teikia pagalbą atitikties funkcijos srityse, dalyvauja rengiant ir įgyvendinant naujas Bendrovės vidaus tvarkas ir procedūras, susirašinėjant su kompetentingomis institucijomis visais svarbiais teikiamų paslaugų arba vykdomos veiklos klausimais.

Atitikties pareigūnas yra atsakingas už reguliariai atliekamą atitikties rizikos vertinimą ir rizikos vertinimu pagrįsto metodo (angl. risk-based-approach) taikymą.

Atitikties funkcija Bendrovėje veikia tiek ex-ante (iki atitinkamo teisės akto priėmimo), tiek ex-post (vertinami jau priimti teisės aktai ir Bendrovėje parengti dokumentai, taikomos procedūros ir procesai) veikimo modeliais.

B.5 Vidaus audito funkcija

Vidaus audito veiklos organizavimą Bendrovėje reglamentuoja *Vidaus audito politika*, kuria vadovaujantis Bendrovė turi turėti nuolat ir patikimai bei tinkamai veikiančią vidaus audito sistemą.

Bendrovėje už vidaus audito funkcijos vykdymą atsakingas Bendrovės vidaus auditorius.

Vidaus auditorius savo veikloje vadovaujasi Bendrovės valdybos patvirtintu strateginiu ir metiniu vidaus audito planu.

Vidaus auditorius atlieka tikslinius auditus, siekdamas sistemingai ir visapusiškai vertinti ir skatinti gerinti Bendrovės rizikos valdymo, kontrolės ir priežiūros procesų veiksmingumą ir padėti įgyvendinti Bendrovei keliamus tikslus. Patikrinimų rezultatus ir rekomendacijas teikiami Bendrovės valdybai. Vidaus auditorius atlieka rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę bei teikia Bendrovės valdybai ketvirtines poauditinės veiklos ataskaitas.

Bendrovės vidaus auditorius atsiskaito Bendrovės valdybai Vidaus auditoriaus darbo reglamente nustatyta tvarka ir periodiškumu, tačiau ne rečiau kaip kartą per metus.

Vidaus audito veikla ir jos kokybė nuolat vertinama.

Vidaus auditoriaus nepriklausomumas nuo audituojamos veiklos ir objektyvumas Bendrovėje yra užtikrinamas šiomis nuostatomis:

- Vidaus auditorius tiesiogiai pavaldus bei atskaitingas Bendrovės valdybai;
- Bendrovės valdyba tvirtina vidaus auditoriaus veiklą reglamentuojančius vidaus dokumentus bei vidaus audito planus;
- Bendrovės vidaus auditorius netrukdomai nustato vidaus audito apimtį, atlikdamas vidaus auditą ir pateikdamas jo rezultatus;
- Vidaus auditorius gauna visus su tikrinama veikla susijusius duomenis, informaciją, dokumentus;
- Vidaus auditorius nevykdo jokių kitų funkcijų Bendrovėje bei nėra susijęs su jokia audituojama veikla, už kurią buvo anksčiau atsakingas.

B.6 Aktuarinė funkcija

Aktuarinę funkciją Bendrovėje vykdo Bendrovės vyriausiasis aktuaras.

Aktuarinę funkciją vykdančio asmens pagrindinės užduotys yra šios:

- draudimo techninių atidėjinių skaičiavimo koordinavimas,
- tinkamos metodikos ir modelių bei tinkamų prielaidų, taikomų techniniams atidėjiniams skaičiuoti, užtikrinimas,
- duomenų, naudojamų skaičiuojant techninius atidėjinius, pakankamumo ir kokybės vertinimas,
- tiksliausio įverčio palyginimas su patirtimi,
- Bendrovės valdybos informavimas apie techninių atidėjinių skaičiavimo patikimumą ir tinkamumą,
- draudimo rizikos prisiėmimo politikos vertinimas,
- perdraudimo sutarčių tinkamumo vertinimas.

Taip pat, Bendrovės vyriausiasis aktuaras prisideda prie veiksmingo rizikos valdymo sistemos įgyvendinimo, visų pirma tiek, kiek tai susiję su rizikos modeliavimu, kuriuo grindžiamas mokumo kapitalo ir minimalaus kapitalo reikalavimų skaičiavimas, prie Bendrovės savo rizikos ir mokumo vertinimo, dalyvauja trumpalaikių ir ilgalaikių Bendrovės veiklos planų rengimo ir stebėsenos procese, renka, sistemina ir analizuoja informaciją apie Bendrovės draudimo veiklą, pelningumą ir konkurencinę padėtį draudimo rinkoje.

Aktuarinę funkciją vykdančiasis asmuo ne rečiau kaip kartą per metus teikia Bendrovės valdybai aktuarinės funkcijos ataskaitą.

B.7 Užsakomosios paslaugos

Bendrovėje esminių arba svarbių funkcijų ar veiklos perdavimo užsakomųjų paslaugų teikėjams vykdymo procesą, užsakomųjų paslaugų teikėjų vertinimo ir kontrolės procedūras reglamentuoja Bendrovės valdybos patvirtintas *Užsakomųjų paslaugų pirkimo ir valdymo tvarkos aprašas*.

Bendrovė yra nustačiusi, kad esminėmis arba svarbiomis funkcijomis ar veikla yra laikomos su pagrindine Bendrovės veikla, atsižvelgiant į veiklos svarbą, pobūdį ir mastą, susijusios funkcijos ar veikla, kurios atitinka šiuos kriterijus:

- daro įtaka Bendrovės gebėjimui vykdyti draudimo veiklą ir teikti paslaugas draudėjams;
- daro įtaka Bendrovės veiklai ir jos rezultatams;
- daro įtaka Bendrovės reputacijai;
- daro įtaka Bendrovės veiklos tęstinumui.

Bendrovė neperleidžia esminių arba svarbių funkcijų ar veiklos užsakomųjų paslaugų teikėjui, jeigu dėl to:

- iš esmės pablogėtų Bendrovės valdymo sistemos kokybė;
- reikšmingai ir nepagrįstai padidėtų operacinės rizikos lygis;
- pablogėtų Lietuvos banko galimybės stebėti, ar Bendrovė laikosi savo įsipareigojimų;
- nukentėtų draudėjams teikiamų paslaugų tęstinumas ir kokybė.

Bendrovė, ketindama perleisti esminę arba svarbią funkciją, vertina priežastis, nulėmusias atsiradusį poreikį pirkti užsakomąsias paslaugas, svarsto užsakomųjų paslaugų teikėjus, galinčius teikti perkamas užsakomąsias paslaugas, vertina siūlomą užsakomųjų paslaugų teikėją, svarsto išvadas ir argumentus dėl tinkamiausio užsakomųjų paslaugų teikėjo pasirinkimo.

Bendrovė, vertindama paslaugų teikėją tikrina tokią informaciją apie jį (įskaitant, bet neapsiribojant): finansinė būklė ir patikimumas, kompetencija, ištekliai, patirtis, reputacija, koku būdu užtikrinamas kokybiškas užsakomųjų paslaugų teikimas esant ekstremalioms situacijoms, ar paslaugų teikėjas yra tos pačios grupės narys, ar gali kilti interesų konfliktas, užsakomųjų paslaugų teikėjo darbuotojų, atsakingų už užsakomųjų paslaugų sutarties įgyvendinimą, kvalifikacija, reputacija ir patirtis, kt.

Paslaugų teikėjams yra taikomi tokie patys informacijos saugumo ir konfidencialumo reikalavimai, kurie taikomi ir Bendrovei. Stebima, ar užsakomųjų paslaugų teikimas nepažeidžia Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų.

Bendrovė vertina rizikas (strateginę, operacinę ir kt.), su kuriomis susiduria ar gali susidurti Bendrovė pirkdama užsakomąsias paslaugas iš užsakomųjų paslaugų teikėjo.

Visi Bendrovės užsakomųjų paslaugų teikėjai yra Lietuvos Respublikoje registruotos įmonės.

C. RIZIKOS POBŪDIS

Bendrovės identifiko tokias savo veiklai būdingas ir svarbias rizikas:

- *Draudimo veiklos rizika* (gyvybės draudimo ir sveikatos draudimo)
- *Kredito rizika, apimanti sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo riziką*
- *Rinkos rizika, apimanti ir koncentracijos riziką*
- *Likvidumo rizika*
- *Turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo rizika*
- *Operacinė rizika*
- *Strateginė rizika*
- *Atitikties rizika*
- *Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika.*

Bendrovė savo rizikos ir mokumo vertinimo metu yra nustačiusi, kad Bendrovės rizikos pobūdis reikšmingai nesiskiria nuo standartinėje formulėje naudojamo, aprašyto Mokumas II direktyvoje rizikos pobūdžio. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis metu buvo apskaičiuota, kad likvidumo bei turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo rizika yra nereikšmingos, galimi nuostoliai yra santykinai nedideli. Strateginė, atitikties ir pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika nėra vertinamos pagal standartinę formulę.

Rizikoms (gyvybės draudimo, sveikatos draudimo, rinkos, sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo, operacinei), kurios yra įtrauktos į standartinę formulę, 2016 m. Bendrovė apskaičiavo mokumo kapitalo reikalavimą, lygų 5,14 mln. EUR. Siekdama stebėti, vertinti ir kontroliuoti šias rizikas, Bendrovė skaičiuoja šių rizikų kapitalo reikalavimus pagal standartinę formulę kas ketvirtį.

Bendrovė per visą planavimo laikotarpį (2017-2019 m) numato išlaikyti 2016 m. Savo rizikos ir mokumo vertinimo metu nustatytus rizikos lygius, taip pat planuoja, kad visų rizikų kapitalo reikalavimai per planuojamą laikotarpį didės/mažės atitinkamai su turto ir įsipareigojimų prognozėmis.

Bendrovė 2016 m. atlikusi Savo rizikos ir mokumo vertinimą, ataskaitoje bei patikslintoje ataskaitoje konstatuoja, kad Bendrovėje nustatyti rizikų valdymo metodai yra pakankami, siekiant išlaikyti nustatytą rizikos pobūdį (rizikos lygius).

2016 m. Bendrovės turtas buvo investuotas, laikantis Mokumas II direktyvos 132 straipsnyje išdėstyto rizikos ribojimo principo. Investuodama lėšas Bendrovė vadovaujasi apdairumo, atsargumo ir konservatyvumo principais. Bendrovė visą turtą investuoja tik į tokį turtą ir tas priemones, kurių riziką Bendrovė gali tinkamai nustatyti, vertinti, stebėti, valdyti, kontroliuoti ir

pranešti apie ją, taip pat deramai atsižvelgti į ją vertindama mokumo kapitalo reikalavimą bei vidinio kapitalo poreikį. Investuodama lėšas, Bendrovė siekia investicijų saugumo ir kokybės. Tuo tikslu Bendrovėje yra nustatyti kriterijai, limitai ir apribojimai, kuriuos turi tenkinti pasirinkta investicija. Bendrovė investuoja tik į likvidų turą.

Bendrovė nuolat stebėjo ir esant poreikiui (investuodama turą, pasikeitus kredito reitingams ir pan.) vertino, kaip žemiau nurodytų rizikų lygis pasikeis dėl konkrečių investavimo sprendimų, konkrečių pasirinktų turto pozicijų.

C.1 Draudimo veiklos rizika

Bendrovėje draudimo rizika yra apibrėžta, kaip nuostolių rizika arba rizika, susijusi su nepalankiais draudimo įsipareigojimų vertės pokyčiais, kurių priežastis – netinkamos kainų nustatymo ir atidėjinių sudarymo prielaidos.

Bendrovėje yra numatyti šie draudimo rizikos valdymo metodai: draudžiamo asmens draudimo rizikos vertinimas; draudimo įmokų pakankamumo vertinimas; jautrumo testas; limitų nustatymas; persidraudimas. Bendrovėje yra numatytos galimos draudimo įmokų nepakankamumo mažinimo bei šalinimo priemonės. Taip pat Bendrovė yra numatyti atvejai, kuomet ji neprisiima draudimo rizikos.

Siekdama mažinti draudimo riziką, Bendrovė dalį prisiimamos draudimo rizikos perduoda perdraudikams (persidraudžia).

C.2 Rinkos rizika

Bendrovė susiduria su rinkos rizika, investuodama nuosavas lėšas bei lėšas pagal gyvybės draudimo sutartis, kai investavimo rizika tenka Bendrovei. Šios lėšos yra investuojamos į skolos vertybinius popierius, terminuotus indėlius bankuose, investicinių fondų investicinius vienetus. Dalis lėšų gali būti laikoma bankuose.

Rinkos rizika apima palūkanų normas, užsienio valiutų, nuosavybės vertybinių popierių, skirtumo, koncentracijos rizikas.

Bendrovė, siekdama mažinti rinkos riziką, investuoja į paprastus objektus, neinvestuoja į jokiais išvestines priemones ar priemones, kurias yra sunku stebėti, vertinti ar kontroliuoti.

Palūkanų normos rizika yra apibrėžta kaip rizika patirti nuostolių dėl rinkos palūkanų normos svyravimų, kurie gali sumažinti skolos vertybinių popierių (toliau – skolos VP) ir/ar padidinti techninių atidėjinių vertę.

Palūkanų normos rizika Bendrovėje yra valdoma apskaičiuojant galimą skolos vertybinių popierių nuvertėjimą, stebint galimo nuvertėjimo dydį, nustatant jam apribojimą, nustatant atitinkamus limitus, naujai pasirenkamoms investicijoms. Savo rizikos ir mokumo vertinimo metu bei kas ketvirtį, siekiant apskaičiuoti mokumo kapitalo reikalavimą, yra apskaičiuojamas palūkanų normos rizikos kapitalo reikalavimas, naudojantis standartine formule.

Užsienio valiutų kursų rizika – tai nuostolių dėl nepalankių valiutos kurso pokyčių rizika.

Bendrovės užsienio valiutų kursų rizika valdoma, apskaičiuojant galimą vertės sumažėjimą dėl užsienio valiutų kursų svyravimų bei šiam dydžiui nustatant limitą. Siekdama mažinti šią riziką, Bendrovė yra nustačiusi limitus investicijoms į turtą, denominuotą užsienio valiuta.

Skirtumo rizika – tai nuostolių dėl turto vertės svyravimo dėl pasikeitusios kredito vertės skirtumo (angl. credit spread) ar jos nepastovumo nerizikingų palūkanų normų struktūros pagal terminą atžvilgiu rizika.

Bendrovės skirtumo rizika valdoma, vertinant emitentų kreditingumą bei šių vertinimų tinkamumą, nuolat stebint kredito įvykius, nustatant limitus bei stebint jų vykdymą.

Nuosavybės vertybinių popierių rizika – tai rizika patirti nuostolių dėl turto ir įsipareigojimų vertės svyravimo dėl pasikeitusių nuosavybės vertybinių popierių rinkos kainų ar jų kintamumo.

Bendrovės nuosavybės vertybinių popierių rizika valdoma, kaupiant informaciją apie investicinių fondų investicinių vienetų kainų pasikeitimus, skaičiuojant galimą jų vertės pasikeitimą, nustatant galimam nuvertėjimui limitą, nustatant limitą investicijoms į investicinių fondų investicinius vienetus.

Koncentracijos rizika – visos rizikos pozicijos, kuriose nuostolių tikimybė yra pakankamai didelė, kad keltų grėsmę Bendrovės mokumui ar finansinei būklei.

Bendrovės koncentracijos rizika valdoma, skaičiuojant faktinių koncentracijos rizikos rodiklius ir juos lyginant su koncentracijos rizikos limitais (vienam emitentui, subjektui, šaliai, sektoriui), naujai nustatant aktualius limitus, stebint turimų skolos vertybinių popierių kredito kokybę.

Siekiant, kad šios rizikos pobūdis nepadidėtų investuojant lėšas atsižvelgiama į standartinėje formulėje nurodytas perviršio ribas, priklausomai nuo kredito reitingo. Bendrovė taip pat stebi faktorius, kurių Bendrovė negali kontroliuoti, pvz.: reitingo pablogėjimas, dėl ko galėtų padidėti koncentracijos rizika, o atsižvelgiant į susiklosčiusias situacijas priima atskirus sprendimus.

Bendrovė investuodama į skolos vertybinius popierius taip pat atsižvelgia į tai, ar Bendrovė jau yra investavusi į konkretų emitentą, ar tam tikros rizikos, įskaitant ir koncentracijos, kapitalo reikalavimai nepasikeis reikšmingai.

C.3 Kredito rizika

Kredito rizika – nuostolių arba nepalankių finansinės padėties pokyčių rizika dėl vertybinių popierių emitentų, sandorio šalių ir kitų subjektų mokumo būklės pokyčių ir įsipareigojimų nevykdymo.

Bendrovė valdo šių subjektų kredito riziką:

- bankų, kurių sąskaitose laikomi Bendrovės gryniesi pinigai, ir (ar) su kuriais yra sudarytos terminuotų indėlių sutartys;
- perdraudikų, su kuriais sudaromos persidraudimo sutartys;
- depozitoriumų, kuriuose saugojami Bendrovės vertybiniai popieriai;
- draudėjų, tarpininkų bei kitų subjektų, iš kurių yra gautinų sumų;
- emitentų, kurių vertybinių popierių vertė gali svyruoti dėl pasikeitusios kredito vertės skirtumo (angl. *credit spread*) ar jos nepastovumo nerizikingų palūkanų normų struktūros pagal terminą atžvilgiu.

Kredito rizika valdoma, vertinant emitentų/sandorio šalių kreditingumą, įvertinant nustatyto kredito reitingo tinkamumą, nustatant limitus sandorio šalims, perdraudikams bei depozitoriumams.

C.4 Likvidumo rizika

Likvidumo rizika – tai rizika, kad Bendrovė nesugebės laiku ir efektyviai realizuoti investicijų ir turto, kad įvykdytų savo finansinius įsipareigojimus suėjus terminui.

Bendrovės likvidumo rizika valdoma, diversifikuojant Bendrovės nuosavų lėšų ir lėšų, dengiančių techninius atidėjinius, investicijas, stebint ir kontroliuojant šią riziką bei skaičiuojant likvidumo rodiklius, užtikrinant nustatytą likvidumo rizikos limitų vykdymą, vertinant likvidumo rizikos valdymo proceso patikimumą (angl. *back-testing*), numatant veiksmus nenumatytais atvejais, gaunant garantijas gavimas ar sudarant laidavimo sutartis.

Bendrovė investuoti gali tik į likvidų turtą, tokiu būdu užtikrinamas viso portfelio likvidumas.

Būsimos įmokos

Bendrovė, vertindama tikėtiną pelną iš būsimų draudimo įmokų, suskirsto draudimo įsipareigojimus į tokius, pagal kuriuos jau sumokėtos įmokos ir į tokius, pagal kuriuos numatoma ateityje gauti įmokas, apskaičiuoja techninius atidėjinius be rizikos maržos taip pat kaip ir

techninius atidėjinius, skirtus mokumui nustatyti, tik daroma prielaida, kad visos draudimo sutartys nebus nutrauktos anksčiau laiko (nutraukimo prielaida lygi nuliui), visos kitos prielaidos nekeičiamos.

C.5 Operacinė rizika

Operacinė rizika – nuostolių, atsirandančių dėl netinkamų arba nepavykusių vidaus procesų, darbuotojų ir/ar ne darbuotojų klaidų ir/ar neteisėtų veiksmų bei informacinių sistemų veiklos sutrikimų arba dėl išorės įvykių, riziką, tarp jų ir teisinę riziką, bet neapima dėl strateginių sprendimų kylančios rizikos ir reputacinės rizikos.

Bendrovės operacinė rizika valdoma, ją nuolat stebint, registruojant operacinės rizikos įvykius ir juos analizuojant, vertinant struktūrinio padalinio veiklos operacinę riziką, nustatant rizikingiausias sritis, dėl kurių gali padidėti operacinės rizikos lygis; nustatant kontrolės procedūras ir kontroliuojant procesus.

Atsižvelgiant į pagrindinius operacinės rizikos šaltinius (informacinių technologijų sistemos, žmogiškojo veiksnio įtaka, materialiojo turto netekimas) rengiami ir tvirtinami operacinės rizikos įvykių scenarijai, kuriuose įvertinti mažos tikimybės ir didelio poveikio įvykiai. Bendrovėje yra nustatyti operacinės rizikos tolerancijos ribos – operacinės rizikos indikatoriai.

Savo rizikos ir mokumo vertinimo metu bei kas ketvirtį, siekiant apskaičiuoti mokumo kapitalo reikalavimą, yra vertinamas operacinės rizikos kapitalo reikalavimas naudojantis standartine formule.

C.6 Kita reikšminga rizika

Bendrovė taip pat yra identifikavusi turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo riziką, kuri nebuvo įtraukta į savo rizikos ir mokumo vertinimą, nes šios rizikos galimi nuostoliai, kuriuos Bendrovė galėtų patirti esant nepalankiausiomis sąlygomis yra santykinai maži.

Turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo rizika – rizika patirti nuostolių dėl Bendrovės turto ir įsipareigojimų neatitikimo terminų, valiutos ir palūkanų normos atžvilgiu.

Pagrindiniai turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo riziką lemiantys veiksniai gali būti nesuderinti turto ir įsipareigojimų terminai, turto ir įsipareigojimų valiuta, nesuderintas turto pajamingumas ir draudimo sutartyse garantuojamas pajamingumas.

Bendrovės turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo rizika valdoma, stebint ir kontroliuojant likvidumo spragas, stebėjimas ir kontrolė, nustatant ir kontroliuojant limitus investicijų ir įsipareigojimų trukmei, stebint atviras valiutų pozicijas stebėjimas, laikantis valiutų

suderinamumo taisyklių ir jį kontroliuojant, analizuojant ir lyginant garantuojamų palūkanų normų ir faktinę turto investicijų grąžą.

C.7 Kita informacija

Kitų rizikos mažinimo priemonių nei aukščiau nurodytos Bendrovė netaiko.

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

Paskutinis Bendrovės testavimas nepalankiausiomis sąlygomis (toliau – testavimas) buvo atliktas remiantis 2016 m. rugsėjo 30 d. duomenimis.

Atliekant testavimą buvo tariama, kad Bendrovės turto vertė nekinta, išskyrus iš perdraudikų atgautinas sumas, o kinta Bendrovės turto rizikos faktoriai ir įsipareigojimai (techniniai atidėjiniai). Rizikos faktorių pokyčiams buvo parenkami ir/arba modeliuojami scenarijai, šokų dydžiai. Gyvybės ir sveikatos draudimo rizikos vertinimui buvo parinktas nepalankus prielaidų rinkinys, su kuriuo buvo apskaičiuoti techniniai atidėjiniai (toliau – prielaidų rinkinys), ir įvertintas nuosavo kapitalo pasikeitimas.

Šių rizikų mokumo kapitalo reikalavimų apskaičiavimui buvo taikyti standartiniai šokų dydžiai, kurie nustatyti Bendrovės vidiniuose dokumentuose. Operacinė rizika didėja tokiu pačiu dydžiu, kaip padidėja pagrindinis mokumo kapitalo reikalavimas po testavimo. Likvidumo bei turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo rizikų galimi nuostolių dydžiai pridedami prie mokumo kapitalo reikalavimo, kuris buvo apskaičiuojamas atsižvelgiant į rizikų tarpusavio koreliacijas. Testavime naudoti scenarijai ir prielaidų rinkinys buvo parinkti, atsižvelgiant į Bendrovės mirtingumo, nuostolingumo, nutraukimo rodiklių, išlaidų, turto pokyčių istorinius duomenis, Lietuvos Respublikos vidutinės infliacijos pokyčius.

Prielaidų rinkinys buvo nustatytas kiekvienai draudimo rūšiai atskirai tokiu būdu:

- Mirtingumo tikimybės padidintos tiek, kiek draudimo rūšies (pogrupo) sutarčių portfelio faktinis mirtingumas buvo didesnis negu tikėtinas tos draudimo rūšies sutarčių portfelio mirtingumas;
- Sveikatos draudimo nuostolingumas padidintas iki maksimalaus buvusio vienerių metų sveikatos draudimo nuostolingumo;
- Išlaidų dydis padidintas tiek, kiek daugiausiai didėjo faktinis išlaidų dydis per paskutinius trejus metus;
- Infliacijos rodiklis padidintas antru pagal dydį procentiniu infliacijos pokyčiu stebėtu 2008 – 2015 metų laikotarpiu¹;
- Nutraukimo tikimybė padidinta iki maksimalaus nutraukimo rodiklio, kuris įtraukiamas į nutraukimo rodiklių vidurkio skaičiavimus.

¹ Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/>

Testavime buvo parinkti tokie turto rizikos faktorių scenarijai:

- Mažėja bankų, skolos vertybinių popierių emitentų kredito reitingas, priskiriamas vienu lygiu žemesnis kredito reitingas;
- Didėja tikimybė neatgauti gautinas sumas;
- Didėja momentiniai padidėjimo koeficientai, dėl palūkanų normos pagal terminą padidėjimo rizikos atveju;
- Mažėja procentinis nuosavybės vertybinių popierių vertės sumažėjimo koeficiento padidėjimas;
- Didėja valiutos kurso padidėjimo koeficientas;
- Operacinė rizika didėja kartu su pagrindinio mokumo kapitalo reikalavimo padidėjimu, tokiu pačiu dydžiu;
- Turto ir įsipareigojimų nesuderinamumo rizikos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis buvo atliekamas pagal atskirus scenarijus;
- Likvidumo rizikos testavimas buvo atliekamas pagal atskirus scenarijus.

Rezultatai

Atlikus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis buvo nustatyta, kad Bendrovės mokumo koeficientas, įvykus testavime naudojamiems scenarijams, siektų 136,77 proc., Bendrovė būtų ne tik moki, bet ir vykdytų nustatytą „rizikos apetitą“.

D. VERTINIMAS MOKUMO TIKSLAIS

D.1 Turtas

6 lentelėje pateikiamos turto vertės pagal grupes finansinėse ataskaitose ir pagal Mokumas II sudarytose ataskaitose:

6 lentelė. Turtas

Turto grupė	Balansinė vertė, 2016 12 31		
	Finansinės ataskaitos	Mokumas II	Skirtumas
Finansinis turtas:	32.205.243	32.213.425	8.182
Investicijos (vertybiniai popieriai)	31.587.695	31.587.695	-
terminuotieji indėliai	605.183	615.741	10.558
gautinos sumos	12.365	9.989	-2.376
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	776.027	776.027	-
Ilgalaikis materialus turtas	81.066	100.304	19.238
Ilgalaikis nematerialus turtas	111.702	-	-111.702
Perdraudimo turtas	41.653	-122.837	-164.490
Atidėtojo pelno mokesčio turtas	5.148	5.148	-
Kitas turtas:	676.977	26.714	-650.263
atidėtos įsigijimo sąnaudos	643.370	-	-643.370
kitas turtas	33.607	26.714	-6.893
Iš viso	33.897.816	32.998.781	-899.035

Turto grupė	Balansinė vertė, 2015 12 31		
	Finansinės ataskaitos	Mokumas II	Skirtumas
Finansinis turtas:	28.561.579	28.559.309	-2.270
Investicijos (vertybiniai popieriai)	28.519.746	28.519.746	-
terminuotieji indėliai	30.303	30.327	24
gautinos sumos	11.530	9.236	-2.294
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	353.897	353.897	-
Ilgalaikis materialus turtas	74.094	97.375	23.281
Ilgalaikis nematerialus turtas	38.975	-	-38.975
Perdraudimo turtas	38.555	-110.667	-149.222
Atidėtojo pelno mokesčio turtas	4.802	4.802	-
Kitas turtas:	594.748	2.202	-592.546
atidėtos įsigijimo sąnaudos	586.047	-	-586.047
kitas turtas	8.701	2.202	-6.499
Iš viso	29.666.650	28.906.918	-759.732

Vertybinių popierių vertė ir Finansinės ataskaitose, ir pagal Mokumas II sudarytose ataskaitose nustatoma tais pačiais principais, tikrąja verte. Terminuotųjų indėlių pagal Mokumas II

sudarytose ataskaitose tikroji vertė yra apskaičiuojama diskontuojant visą terminuotojo indėlio sumą iki dabartinės vertės, taikant terminuotųjų indėlių rinkos palūkanų normą.

Iš klientų gautinos sumos, ir kitos su fiksuotais arba nustatytu būdu apskaičiuojamais mokėjimais susijusios gautinos sumos, kuriomis neprekiuojama aktyvioje rinkoje, yra priskiriamos „gautinoms sumoms“. Pagal Mokumas II sudarytose ataskaitose gautinos sumos pirminio pripažinimo metu apskaitoje registruojamos įsigijimo savikaina, vėlesniais laikotarpiais gautinos sumos įvertinamos, atsižvelgiant į jų susidarymo terminus.

Pinigus ir pinigų ekvivalentus sudaro pinigai bankų sąskaitose, indėliai iki pareikalavimo ir kitos trumpalaikės, kurių mokėjimo laikotarpis sutarties sudarymo datai yra trumpesnis nei 3 mėnesiai, labai likvidžios investicijos, kurios gali būti lengvai iškeičiamos į aiškias pinigų sumas ir kurioms būdinga nereikšminga vertės pasikeitimo rizika.

Ilgalaikis materialusis turtas – tai turtas, kurį Bendrovė valdo ir kontroliuoja, iš kurio tikisi gauti ekonominės naudos būsimaisiais laikotarpiais, kuris bus naudojamas ilgiau nei vienerius metus. Ilgalaikis materialusis turtas yra apskaitomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimą ir vertės sumažėjimo nuostolius, jei tokių yra. Pagal Mokumas II sudarytose ataskaitose transporto priemonės pirminio pripažinimo metu apskaitoje registruojamos įsigijimo savikaina, remiantis prielaida, kad turto įsigijimas vyko įprastomis rinkos sąlygomis. Vėlesniais laikotarpiais, sudarant finansines ataskaitas, transporto priemonių tikroji vertė nustatoma remiantis kainomis, skelbiamomis pagrindinėje tokio turto sandorių rinkoje.

Ilgalaikis nematerialusis turtas apskaitomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą amortizaciją ir vertės sumažėjimo nuostolius, jei tokių yra. Pagal Mokumas II apskaičiuota ilgalaikio nematerialaus turto vertė laikoma lygia nuliui.

Pagal Mokumas II persidraudimo turtas (perdraudikų dalis techniniuose atidėjiniuose) apskaičiuojami kaip tiksliausias įvertis, atitinkantis tikėtinus būsimojus pinigų srautus, atsižvelgiant į pinigų laiko vertę, taikant atitinkamą nerizikingų palūkanų normų kreivę.

Atidėtuųjų mokesčių turtas pripažįstamas būsimų mokesčių tikslais, pažymint skirtumus tarp turimo turto apskaitinės vertės finansinėse ataskaitose ir jų atitinkamos mokestinės bazės. Atidėtuųjų mokesčių turtas pripažįstamas tik ta dalimi, kuri tikėtinai ateityje sumažins mokestinį pelną.

Finansinėse ataskaitose gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui, atidėtasias įsigijimo sąnaudas sudaro komisinis atlyginimas už sudarytas draudimo sutartis, kurį Bendrovė pripažino šiuo ir ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais ir kuris bus pripažintas

sąnaudomis ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais, per kuriuos iš draudimo sutarčių bus išskaičiuoti su sutarties sudarymu susiję atskaitymai. Pagal Mokumas II apskaičiuotos įsigijimo sąnaudos, kurias sudaro komisinis atlyginimas, neatidedamos ir neamortizuojamos, o pripažįstamos sąnaudomis iš karto.

D.2 Techniniai atidėjiniai

Bendrovės techniniai atidėjiniai lygūs tiksliausio įverčio ir rizikos maržos sumai. Tiksliausias įvertis ir rizikos marža apskaičiuojami atskirai.

Tiksliausias įvertis lygus tikėtinų būsimųjų pinigų srautų, tokių kaip įmokų (rizikos mokesčių), išmokų, žalos suregulavimo, įsigijimo, administracinių, investicijų valdymo išlaidų, investicinių pajamų, draudimo sutartimis suteikiamų garantijų ir pasirinkimo galimybių, dabartinei vertei. Pinigų srautų diskontavimui naudojama Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos nustatoma nerizikingų palūkanų normų struktūra pagal terminą.

Rizikos marža (toliau – RM) apskaičiuojama aproksimuojant visą kiekvienų būsimų referencinės įmonės metų mokumo kapitalo reikalavimą², naudojant tiksliausio tų būsimų metų įverčio ir vertinimo dienos įverčio santykį. Apskaičiuojant rizikos marža taikoma kapitalo sąnaudų norma lygi 6 proc. Rizikos marža draudimo rūšims paskirstoma atsižvelgiant į atitinkamos draudimo rūšies mokumo kapitalo reikalavimo dalį bendroje mokumo kapitalo reikalavimo sumoje.

Investicinio gyvybės draudimo sutartims tiksliausias įvertis ir rizikos marža skaičiuojami gyvybės ir sveikatos draudimo rizikoms, kaupiamosios dalies techninio atidėjinio vertė lygi finansinių priemonių, kurių rinkos vertę galima patikimai nustatyti ir kurios susijusios su techninių atidėjinių pinigų srautais, rinkos vertei, ir vertinama kaip visuma.

Bendrovės techninių atidėjinių apskaičiavimui naudojamos prielaidos:

1. Bendrovės būsimi valdymo veiksmai, kurie svarbūs vertinant techninius atidėjinius, yra susiję su:

- a) draudimo sutarties draudimo apsaugos sustabdymu;
- b) draudimo išmokų mokėjimu, nedraudžiamojo įvykio atveju;
- c) draudiko pelno dalies paskirstymu.

2. Draudimo sutartyse numatytos pasirinkimo galimybės:

- a) draudimo sutarties nutraukimas;

² Referencinės įmonės mokumo kapitalo reikalavimas - tinkamų pagrindinių nuosavų lėšų suma, kuri lygi mokumo kapitalo reikalavimui, būtinam draudimo įsipareigojimams įvykdyti per visą jų galiojimo laikotarpį, perleidžiant visą įsipareigojimų portfelį kitai draudimo įmonei, visas rizikas minimizuojant.

- b) draudimo sutarties galiojimas be draudimo įmokų mokėjimo (toliau – draudimo sutartys be įmokų);
 - c) dalies draudėjo investicinio atidėjinio (sukaupto kapitalo) pasiėmimas (toliau – DIA dalis).
3. Apdraustųjų mirtingumo;
 4. Sveikatos draudimo nuostolingumo;
 5. Išlaidų;
 6. Įvykių vėlavimo;
 7. Perdraudikams tenkančios pasirašytų draudimo įmokų ar draudimo išmokų.

Bendrovės prielaidos, naudojamos techninių atidėjinių apskaičiavimui, grindžiamos Bendrovės draudimo įsipareigojimų portfelio struktūros, vystymosi pokyčiais, išorės veiksnių įtaka šiems pokyčiams, įmokų pakankamumo, mirtingumo, nuostolingumo, žalų vėlavimo, persidraudimo veiklos testų rezultatais. Visos prielaidos naudojamos nuosekliai, kiekvienai draudimo rūšiai atskirai.

Neapibrėžtumai, susiję su techninių atidėjinių suma, gali kilti dėl naudojamų optimistinių/pesimistinių prielaidų techninių atidėjinių vertinime.

Esminis techninių atidėjinių, apskaičiuotų pagal Mokumas II reikalavimus ir skirtų Finansinėms ataskaitoms sudaryti, skirtumas yra tas, kad pagal Mokumas II techniniai atidėjiniai lygūs tiksliausio įverčio ir rizikos maržos sumai ir pripažįstami neigiami techniniai atidėjiniai.

Techniniai atidėjiniai 2016 metų gruodžio 31 d. ir 2015 m. gruodžio 31 d yra pateikti **7 - 10 lentelėse**.

7 lentelė. Techniniai atidėjiniai, iš viso

Draudimo grupės	Techniniai atidėjiniai iš viso, EUR		Pokytis, EUR	Santykinis pokytis, %
	2016-12-31	2015-12-31		
Gyvybės draudimas su dalyvavimu pelne	6.657.325,00	5.170.793,00	1.486.532	28,75%
Gyvybės draudimas, kai investavimo rizika tenka draudėjui	20.795.072,00	18.567.350,00	2.227.722	12,00%
Kitas gyvybės draudimas	38.941,00	19.407,00	19.534	100,65%
Sveikatos draudimas	-3.023.631,00	-3.384.181,00	360.550	-10,65%
Iš viso gyvybės draudimas	24.467.707,00	20.373.369,00	4.094.338	20,10%

8 lentelė. Tiksliausias įvertis

Draudimo grupės	Tiksliausias įvertis, EUR		Pokytis, EUR	Santykinis pokytis, %
	2016-12-31	2015-12-31		
Gyvybės draudimas su dalyvavimu pelne	6.173.570,00	4.764.547,00	1.409.023	29,57%
Gyvybės draudimas, kai investavimo rizika tenka draudėjui	1.361.472,00	1.282.953,00	78.518	6,12%
Kitas gyvybės draudimas	31.726,00	17.626,00	14.100	80,00%
Sveikatos draudimas	-4.740.434,00	-5.060.379,00	319.945	-6,32%
Iš viso gyvybės draudimas	2.826.334,00	1.004.747,00	1.821.587	181,30%

9 lentelė. Rizikos marža

Draudimo grupės	Rizikos marža, EUR		Pokytis, EUR	Santykinis pokytis, %
	2016-12-31	2015-12-31		
Gyvybės draudimas su dalyvavimu pelne	483.755,00	406.246,00	77.509	19,08%
Gyvybės draudimas, kai investavimo rizika tenka draudėjui	501.477,00	491.361,00	10.116	20,59%
Kitas gyvybės draudimas	7.215,00	1.781,00	5.434	305,11%
Sveikatos draudimas	1.716.803,00	1.676.198,00	40.605	2,42%
Iš viso gyvybės draudimas	2.709.250,00	2.575.586,00	133.664	5,19%

10 lentelė. Visuma

Draudimo grupės	Visuma, EUR		Pokytis, EUR	Santykinis pokytis, %
	2016-12-31	2015-12-31		
Gyvybės draudimas su dalyvavimu pelne	0,00	0,00	0	0%
Gyvybės draudimas, kai investavimo rizika tenka draudėjui	18.932.123,00	16.793.036,00	2.139.087	12,74%
Kitas gyvybės draudimas	0,00	0,00	0	0%
Sveikatos draudimas	0,00	0,00	0	0%
Iš viso gyvybės draudimas	18.932.123,00	16.793.036,00	2.139.087	12,74%

Tiksliausias įvertis apskaičiuojamas neatimant sumų, atgautinų pagal perdraudimo sutartis. Atgautina pagal perdraudimo sutartį suma lygi tiksliausiai įverčiui tikėtų būsimų mokėtinų perdraudikams ir atgautinų iš jų pinigų srautų dabartinei vertei. Atgautina pagal perdraudimo sutartį suma tikslinama atsižvelgiant į tikėtinus nuostolius dėl sandorio šalies įsipareigojimo nevykdymo (**11 lentelė**).

11 lentelė. Atgautinos iš perdraudikų sumos

Draudimo grupės	Atgautinos iš perdraudikų sumos, EUR		Pokytis, EUR	Santykinis pokytis, %
	2016-12-31	2015-12-31		
Gyvybės draudimas su dalyvavimu pelne	-23.629,00	-16.171,00	-7.458	46,12%
Gyvybės draudimas, kai investavimo rizika tenka draudėjui	-36.607,00	-32.508,00	-3.799	11,69%
Kitas gyvybės draudimas	-4,00	140,00	-144	-102,86%
Sveikatos draudimas	-62.598,00	-62.128,00	-470	0,76%
Iš viso gyvybės draudimas	-122.838,00	-110.667,00	-12.171	11,00%

D.3 Kiti įsipareigojimai

Kiti finansiniai įsipareigojimai tiek Finansinėse ataskaitose, tiek sudarytose pagal Mokumas II, vertinami tikrąja verte, atėmus sandorio sudarymo išlaidas, o vėlesniais laikotarpiais yra vertinami amortizuota savikaina, naudojant palūkanų normos metodą. Bendrovė nutraukia finansinių įsipareigojimų pripažinimą tada, ir tik tada, kai Bendrovės įsipareigojimai yra įvykdyti, atšaukti arba baigiasi jų galiojimo laikas.

E. KAPITALO VALDYMAS

E.1 Nuosavos lėšos

Bendrovės tinkamos nuosavos lėšos yra nuolat stebimos. Bendrovė jas apskaičiuoja kas ketvirtį vertinant mokumo kapitalo reikalavimą bei kas metus SRMV metu. SRMV metu Bendrovė prognozuoja nuosavas lėšas 3 (trims) metams į priekį, atsižvelgiant į prognozuojamą turtą ir įsipareigojimus. Bendrovės nuosavas lėšas sudaro šie elementai (**12 lentelė**):

- apmokėtas paprastasis akcinis kapitalas,
- suderinimo rezervas, kuris mažinamas numatomų išmokėti dividendų ir kitomis paskirstomomis sumomis,
- grynoji atidėtųjų mokesčių turto vertė.

12 lentelė. Bendrovės nuosavos lėšos

2016.12.31				
Elemento pavadinimas	1 lygis	2 lygis	3 lygis	Iš viso
Apmokėtas akcinis kapitalas	4.057.576	-	-	4.057.576
Suderinimo rezervas	3.174.465	-	-	3.174.465
Atidėtųjų mokesčių turtas	-	-	5.148	5.148
Iš viso:	7.232.041	-	5.148	7.237.189
2015.12.31				
Elemento pavadinimas	1 lygis	2 lygis	3 lygis	Iš viso
Apmokėtas akcinis kapitalas	4.057.576	-	-	4.057.576
Suderinimo rezervas	4.086.316	-	-	4.086.316
Atidėtųjų mokesčių turtas	-	-	4.802	4.802
Iš viso:	8.143.892	-	4.802	8.148.694

Bendrovės tinkamos nuosavos lėšas, kurios tenkina mokumo kapitalo reikalavimus, 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 7.232.041 EUR ir yra priskiriamos 1 lygiui. Atitinkamai 2015 m. gruodžio 31 d. – 8.173.892 EUR. 2016 m. gruodžio 31 d. Bendrovė nuosavos lėšos nurodomos, atsižvelgiant į numatomus išmokėti 800.000 EUR dividendus.

Bendrovės tinkamos nuosavos lėšas 2016 m. gruodžio 31 d., kurios tenkina minimalius mokumo kapitalo reikalavimus sudaro 7.237.189 EUR ir yra priskiriamos: 1 lygiui – 7.232.041 EUR, ir 3 lygiui – 5.148 EUR, atitinkamai 2015 m. pabaigai: 8.143.892 EUR ir 4.802 EUR.

Bendrovės akcinį kapitalą valdo vienintelis akcininkas, AB Šiaulių bankas, visos akcijos yra pilnai apmokėtos. Akcininkas neplanuoja išleisti naujų akcijų per trumpą ar vidutinės trukmės laikotarpį.

Žemiau esančioje **13 lentelėje** pateikiami suderinimo rezervo skirtumai finansinėse ataskaitose ir pagal Mokumas II parengtose ataskaitose.

13 lentelė. Suderinimo rezervai

Straipsniai	2016.12.31	2015.12.31
Akcininkų nuosavybė, apskaičiuota finansinėse ataskaitose	7.875.095	5.750.599
Akcinis kapitalas	-4.057.576	-4.057.576
Atidėtojo pelno mokesčio turtas	-5.148	-4.802
Suderinimo rezervas prieš perskaičiavimą pagal Mokumas II	3.812.371	1.688.221
Turto vertinimo skirtumai finansinėse ataskaitose ir Mokumas II	-885.317	-759.732
Techninių atidėjinių vertinimo skirtumai finansinėse ataskaitose ir Mokumas II	1.047.410	3.157.827
Numatomi išmokėti dividendai	-800.000	-
Suderinimo rezervas Mokumas II ataskaitose	3.174.465	4.086.316

Atidėtasis pelno mokesčio turtas yra pripažįstamas būsimų mokesčių tikslais, pažymint skirtumus (toliau laikinuosius skirtumus) tarp turimo turto apskaitinės vertės finansinėse ataskaitose ir jų atitinkamos mokesstinės bazės ir pripažįstamas tik ta dalimi, kuri tikėtinai ateityje sumažins mokesstinį pelną. Laikinuosius skirtumus ir jiems tenkantį atidėtą pelno mokesčio turtą Bendrovė apskaičiuo nuo abejotinių skolų ir su atostogų ir pensijų rezervu susijusių mokesčių.

Nuosavų lėšų pokyčiai

Bendrovė per verslo planavimo laikotarpį prognozavo nuoseklų nuosavų lėšų didėjimą, t.y. nuoseklų turto ir įsipareigojimų didėjimą. Atsižvelgiant į prognozuotą turtą bei įsipareigojimus Bendrovė atliko savo rizikos ir mokumo vertinimą bei nustatė nuosavų lėšų dydžius 3 (trims) ateinantiems metams. Bendrovė 2017 m. I ketvirtį patikslino savo rizikos ir mokumo vertinimą, atsižvelgiant į numatomus išmokėti 800.000 EUR dydžio dividendus.

E.2 Mokumo kapitalo reikalavimas ir minimalaus kapitalo reikalavimas

Bendrovės mokumo kapitalo reikalavimas, rizikų kapitalo reikalavimai, minimalus kapitalo reikalavimas bei Bendrovės mokumo koeficientas 2015 ir 2016 m. gruodžio 31 d. ir jų tikėtini dydžiai iki 2019 m. gruodžio 31 d. kiekvienų metų pabaigai yra pateikti **14 lentelėje**.

14 lentelė. Kapitalo reikalavimai pagal rizikas: faktas 2015 – 2016 m. ir prognozės 2017 – 2019 m.

Rizika	Kapitalo reikalavimas 2015-12-31, faktas	Kapitalo reikalavimas 2016-12-31, faktas	Kapitalo reikalavimas 2017-12-31	Kapitalo reikalavimas 2018-12-31	Kapitalo reikalavimas 2019-12-31
Gyvybės draudimo rizika	1.594.258	1.990.459	2.323.492	2.406.429	2.475.655
Sveikatos rizika	3.009.560	3.137.893	3.111.339	3.303.392	3.570.910
Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	61.513	138.260	74.827	88.698	104.265
Rinkos rizika	1.270.637	1.601.126	1.898.832	2.144.961	2.406.506
Diversifikavimas (-)	1.609.076	1.960.119	2.141.699	2.307.609	2.489.486
Operacinė rizika	233.930	230.489	237.774	256.431	277.120
Mokumo kapitalo reikalavimas (ORSA kapitalas)	4.560.821	5.138.108	5.504.565	5.890.467	6.344.970
Dividendų dydis	0	800.000	0	0	0
Nuosavas kapitalas	8.148.694	7.223.470	8.078.382	9.748.797	11.740.981
Minimalus kapitalo reikalavimas	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Mokumo koeficientas	178,67%	140,59%	146,76%	165,50%	185,04%

Bendrovė mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti taiko Mokumas II standartinę formulę. Bendrovė netaiko visapusiško ir/ar dalinio vidaus modelio.

Minimaliam kapitalo reikalavimui apskaičiuoti naudojami dydžiai nurodyti 15 lentelėje.

15 lentelė. Dydžiai naudojami minimaliam kapitalo reikalavimui apskaičiuoti

Dydžiai	2016.12.31
Techniniai atidėjiniai, be rizikos maržos, susiję su gyvybės draudimo su teise dalytis pelną įsipareigojimų garantuojamomis išmokomis, atėmus sumas, atgautinas pagal perdraudimo sutartis, kai žemiausia riba lygi nuliui	6.107.441
Techniniai atidėjiniai, be rizikos maržos, susiję su gyvybės draudimo su teise dalytis pelną įsipareigojimų būsimomis savo nuožiūra planuojamomis išmokėti išmokomis, atėmus sumas, atgautinas pagal perdraudimo sutartis, kai žemiausia riba lygi nuliui	66.130
Techniniai atidėjiniai, be rizikos maržos, susiję su gyvybės draudimo, kurio išmokos susietos su indeksu ir investiciniais vienetais, įsipareigojimais, kurie susiję su tokiais draudimo įsipareigojimais, atėmus sumas, atgautinas pagal perdraudimo sutartis, kai žemiausia riba lygi nuliui	20.293.595
Techniniai atidėjiniai, be rizikos maržos, susiję su visais kitais gyvybės draudimo įsipareigojimais, atėmus sumas, atgautinas pagal perdraudimo sutartis, kai žemiausia riba lygi nuliui	-4.708.708
Visas rizikos kapitalas, kuris yra sutarčių rizikos kapitalo suma.	75.719.300

E.5 Minimalaus kapitalo reikalavimo nesilaikymas ir mokumo kapitalo reikalavimo nesilaikymas

Bendrovė nuo Mokumas II įsigaliojimo dienos tenkina minimalaus bei mokumo kapitalo reikalavimus. Bendrovė per verslo planavimo laikotarpį nemato rizikų, kad gali būti nesilaikoma Bendrovės minimalaus kapitalo reikalavimo ar mokumo kapitalo reikalavimo.